

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Prins Hendrikzanddijk

Achtergrondrapport Bodem en LCA

Auteur

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.

Corsa nummer

16.0195018

Registratienummer

EDM70-19-305/16-016.671

Datum

5 oktober 2016

Versie

02

Status

definitief

Afdeling

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Bevelandseweg 1
Postbus 250
1700 AG Heerhugowaard

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Toekomstige situatie: de Prins Hendrikzanddijk	3
1.3	Uitvoering	6
1.4	Doel van dit rapport	7
1.5	Leeswijzer	7
2	Toelichting toetsingkaders bodem	9
2.1	Wettelijk kader	9
2.2	Beleidskader	10
3	Toetsing aan kaders bodem	11
3.1	Invloed van de Prins Hendrikzanddijk	11
3.2	Toetsing aan wettelijk kader	11
3.3	Toetsing aan beleidskader	11
3.4	Conclusies	12
4	Toelichting toetsingkaders landschap, cultuurhistorie en archeologie	14
4.1	Wettelijk kader	14
4.2	Beleidskader	15
5	Toetsing aan kaders landschap, cultuurhistorie en archeologie	18
5.1	Invloed van de versterking	18
5.2	Toetsing aan wettelijk kader	18
5.3	Toetsing aan beleidskader	19
5.4	Conclusie	20
6	Literatuurlijst	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Primaire waterkeringen in Nederland moeten voldoen aan de eisen die in de Waterwet zijn vastgelegd. De veiligheid van een waterkering moet onder meer voldoen aan het voorgeschreven veiligheidsniveau. Voor dijkkringgebied 5, waartoe de Waddenzeedijk Texel behoort, is de normfrequentie 1/4.000 per jaar. Dat betekent dat de waterkering bestand moet zijn tegen hydraulische belastingen (hoogwaterstanden en golfslag) die een overschrijdingskans hebben van 1/4.000 per jaar. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is verantwoordelijk voor het beheer van de Waddenzeedijk Texel. In de tweede toetsronde, gerapporteerd in 2006, bleek dat de Waddenzeedijk Texel op verschillende faalmechanismen niet aan de norm voldoet. Dit betekent niet dat momenteel een grote kans bestaat dat een dijkdoorbraak kan plaatsvinden. Maar om nu en in de toekomst te voldoen aan de wettelijke eisen is een versterking van de waterkering noodzakelijk.

Uit technische verkenningen is gebleken dat een versterking van de Prins Hendrikdijk op traditionele wijze, volgens de geldende normen en ontwerpmethodieken, een zeer fors gedimensioneerde binnenberm noodzakelijk zou maken. Dit zou ten koste gaan van de binnendijks aanwezige landbouwgrond, bebouwing en natuur. Vanuit de omgeving is dan ook een alternatief voorgedragen dat voorziet in een buitendijks gelegen versterking, te weten de Prins Hendrikzanddijk. De Prins Hendrikzanddijk is daarmee een integrale oplossing die de doelstelling voor hoogwaterveiligheid combineert met natuurontwikkeling. Zodoende worden de natuurwaarden in het gebied substantieel vergroot. Hiermee wordt invulling gegeven aan één van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied Waddenzee. Een dergelijke oplossing past ook binnen de strategie van het Deltaprogramma.

1.2 Toekomstige situatie: de Prins Hendrikzanddijk

Het plangebied van sectie 9 maakt voor het grootste deel onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Waddenzee. Het plan voorziet in de aanleg van een veiligheidsduin, een strandhaak met schelpenrijk strand en laag dynamische lagunes (luwe zones). Deze zones worden afgeschermd door de strandhaak en de NIOZ havendam.

Het veiligheidsduin is een duingebied dat tevens de kern van de nieuwe zandige zeewering vormt. Het veiligheidsduin komt direct zeewaarts van de bestaande Prins Hendrikdijk te liggen. Het veiligheidsduin sluit in het noorden aan op de versterkte waterkering van sectie 8 en in het zuiden wordt aangesloten op de voorlandkering, die weer aansluit op de versterkte waterkering van sectie 10. Hierdoor wordt het veiligheidsduin een doorlopende en op zichzelf functionerende zandige waterkering tussen sectie 8 en 10 ingepast.

In sectie 9 worden de natuurwaarden vergroot door transformatie van de huidige habitattypen (natuurwaarden) naar andere, op deze locatie hoogwaardigere, habitattypen en leefgebieden van soorten waarvoor een behoud- of uitbreidingsdoelstelling geldt en het vormen van een meer natuurlijke gradiënt van water naar land. De hogere natuurwaarden en de natuurlijke gradiënt worden gecreëerd met droogvallende platen, slikken, schorren, stranden en jonge duinen die op

een logische manier op elkaar aansluiten en in elkaar grijpen. Dit leidt tot hoogwaardigere natuur binnen het plangebied en levert een impuls aan de natuurwaarden in de Waddenzee. Daarnaast draagt de Prins Hendrikzanddijk bij aan de ontstening van de Waddenzeekust door de aanleg van een zachte overgang van eiland naar zee.

In het plangebied zijn meerdere leidingen aanwezig, waaronder twee waterleidingen van drinkwaterbedrijf PWN. Bij de realisatie van de Prins Hendrikzanddijk blijven de kabels en leidingen gehandhaafd. De uitstroombelingen van het Prins Hendrikgemaal worden verlengd. Het gemaal De Schans wordt verplaatst en vervangen binnen de werkzaamheden van sectie 1 t/m 8 en 10. Het gemaal De Schans mondt uit in de natuurzone. De Prins Hendrikzanddijk wordt als doorlopende waterkering tussen sectie 8 en 10 ingepast. Het veiligheidsduin sluit in het noorden aan op de versterkte waterkering van sectie 8 en in het zuiden wordt aangesloten op sectie 10.

Onderstaande visualisatie van de Prins Hendrikzanddijk geeft de toekomstige situatie weer.

Afbeelding 1.1 Toekomstige situatie Prins Hendrikzanddijk

Transformatie natuurwaarden Prins Hendrikzanddijk

Om tot een concrete invulling te komen van de beoogde natuurontwikkeling bij de Prins Hendrikzanddijk zijn minimale arealen voor habitattypen en leefgebieden van soorten vastgesteld.

De binnen het plangebied te ontwikkelen minimum- en maximumarealen van relevante habitats en leefgebieden van soorten zijn in onderstaande tabel samengevat. De tabel geeft in de eerste kolom de relevante habitats. In de tweede en derde kolom wordt per habitat inzicht gegeven in het minimale en het maximaal te ontwikkelen oppervlak binnen het plangebied en daarmee de

onderlinge verdeling van oppervlak binnen het totale plangebied. In de derde kolom is de ontwikkeltijd aangegeven. In alle gevallen dient een totaal aantal van 208 ha aan habitattypen en leefgebied gerealiseerd te worden.

Tabel 1.1 Te ontwikkelen habitattypen en leefgebieden

habitats/leefgebied	minimale oppervlakte	maximale oppervlakte	ontwikkel tijd
totaal te realiseren habitattypen/leefgebieden	208 ha	208 ha	
H1110A Permanent overstroomde zandbanken getijdengebied	45 ha	geen max.	0-1 jr
H1140A Slik- en zandplaten getijdengebied	50 ha	geen max.	0-1 jr
H1310A Zilte pionierbegroeiingen zeekraal	1 ha	5 ha	0-5 jr
H1320 Slijkgrasvelden	0 ha	5 ha	2-5 jr
H1330A Schorren en zilte graslanden buitendijks	20 ha	geen max.	10-15 jr
H2120 Witte duinen	0 ha	40 ha*	3-5 jr
H2130A Grijs duinen kalkrijk	0 ha	40 ha*	10-15 jr
H2160 Duindoornstruwelen	0 ha	5 ha	5-10 jr
Schelpenrijk zand/strand/strandhaak	10 ha	40 ha	0-1 jr

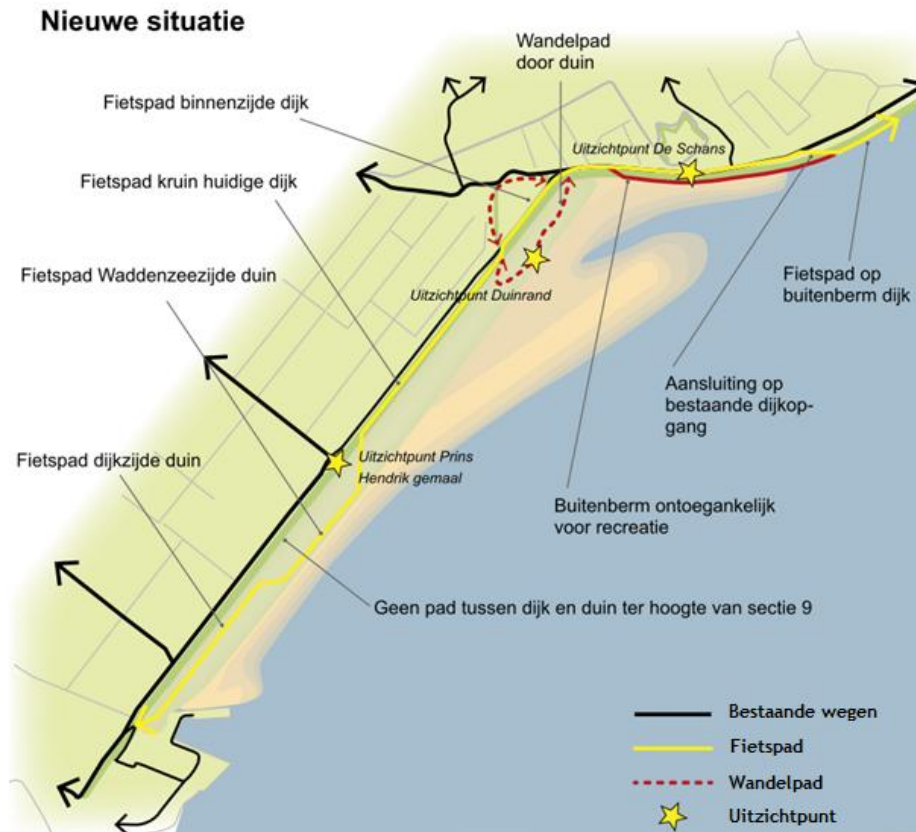
* Gezamenlijk oppervlak H2120 Witte duinen en H2130A Grijs duinen kalkrijk bedraagt maximaal 40 ha

Recreatief medegebruik

De Prins Hendrikzanddijk is een bijzonder project met een regionale tot landelijke uitstraling. Het gebied wordt op verschillende manieren beleefbaar gemaakt voor het publiek.

Afbeelding 1.2 Recreatief medegebruik

Op het veiligheidsduin wordt een uitzichtpunt gerealiseerd welke landschappelijk ingepast wordt en visueel wordt afgeschermd om verstoring te voorkomen. Het uitzichtpunt is bereikbaar via een aan te leggen wandelpad. Dit nieuwe uitzichtpunt en wandelpad vormen een onderdeel van een wandelroute die polder Ceres, de Redoute, de Schans en de Prins Hendrikzanddijk met elkaar verbindt. Dit wandelpad wordt zo aangelegd dat deze geen visuele verstoring oplevert richting de luwe zone en het strand. Voor fietsers wordt een fietspad aangelegd over het veiligheidsduin en over de kruin van de bestaande dijk, zodat de mogelijkheid voor een (recreatief) fietspad langs het wad blijft bestaan.

1.3 Uitvoering

Deze paragraaf gaat in op de wijze van uitvoeren tijdens de aanleg- en gebruiksfase van de Prins Hendrikzanddijk.

Aanlegfase

De aanlegfase van de Prins Hendrikzanddijk bestaat hoofdzakelijk uit het aanbrengen en inrichten van ongeveer 4,5 miljoen m³ zand. Het zand voor deze suppleties wordt gewonnen op de Noordzee en per schip aangevoerd naar het plangebied, waar dit verwerkt wordt. Het aanbrengen van het zand vanuit de schepen op het plangebied van de Prins Hendrikzanddijk kan plaatsvinden met behulp van rainbowen of met behulp van een walpersleiding.

Daarnaast is sprake van aanpassingen aan de gemalen De Schans en Prins Hendrik om de functionaliteit daarvan te kunnen blijven waarborgen. Bij gemaal Prins Hendrik is voorzien dat de huidige uitstroomleiding wordt verlengd onder het veiligheidsheidsduin door richting de Waddenzee. Deze werkzaamheden worden voorafgaand aan het aanbrengen van het zand uitgevoerd. De uitstroomconstructie van gemaal De Schans wordt aangepast om aanzanding te voorkomen. De constructies die ter bescherming of aanpassing van de kunstwerken nodig zijn, worden over land of water aangevoerd. Deze constructies worden aangebracht met behulp van het daarvoor noodzakelijke materieel, zoals telescoopkranen of graafmachines.

De voorzieningen voor recreatief medegebruik, waaronder wandelpaden, uitkijkpunt en fietspad worden aan het einde van de realisatie aangebracht. Ook worden de maatregelen voortkomend uit de ruimtelijke inpassing, zoals afrastering, in deze fase aangelegd. De materialen hiervoor worden hiervoor over land of water aangevoerd. De verhardingen worden aangebracht met kranen en graafmachines.

Gebruiksfase

De Prins Hendrikzanddijk is onderhevig aan getij- en weersinvloeden (wind, stromingen, golven) en kan hierdoor eroderen. Een morfologische studie is uitgevoerd waaruit blijkt dat de bruto erosie (verlies) van zand uit het plangebied ongeveer 20.000 m³/jaar bedraagt. Om te voldoen aan de gestelde veiligheidsnorm moet de Prins Hendrikzanddijk door middel van zandsuppleties onderhouden worden om deze bruto erosie aan te vullen. Tevens wordt het reguliere beheer van het hoogheemraadschap en de uitwerking van de adaptatiestrategie plaats.

1.4 Doel van dit rapport

Het projectplan beschrijft de aanleg- en gebruiksfase van de Prins Hendrikzanddijk. In zowel de aanleg- als gebruiksfase ontstaan effecten op de omgeving en belanghebbenden. Deze effecten worden waar nodig door het nemen van maatregelen voorkomen of verminderd. Dit achtergronddocument geeft inzicht in deze effecten en maatregelen voor sectie 9 voor de thema's bodem, landschap, cultuurhistorie en archeologie en is een bijlage bij het projectplan.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee delen: bodem en landschap, cultuurhistorie en archeologie. Elk van die thema's wordt in twee hoofdstukken beschreven: een hoofdstuk dat de beleidskaders toelicht en een hoofdstuk dat de ruimtelijke ingreep toetst aan die kaders. De paragraaf "conclusies" geeft per thema in het hoofdstuk "toetsing waterkeringversterking aan kaders" een overzicht van de effecten van de ingrepen voor het betreffende thema.

Deel A - Bodem

2 Toelichting toetsingkaders bodem

2.1 Wettelijk kader

Op de aspecten binnen het thema bodem zijn diverse wettelijke kaders van toepassing. Landbodem (grond en grondwater) valt onder de Wet bodembescherming, terwijl waterbodem onder de Waterwet valt. Voor de Prins Hendrikzanddijk is daardoor enkel de Waterwet van belang. Voor grondverzet van zowel landbodem als waterbodem is het Besluit bodemkwaliteit van toepassing. Vrijkomende bouwstoffen (fundatie onder de weg) zijn eveneens indicatief getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit. Voor niet-gesprongen explosieven zijn de Gemeentewet en het Arbobesluit van toepassing. De wettelijke kaders zijn in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Waterwet

Het omgaan met waterbodemverontreinigingen is een onderdeel van de Waterwet. De Waterwet beschouwt de waterbodem als een integraal onderdeel van het watersysteem en is van toepassing op het beheer van de bodem en oevers van oppervlaktewaterlichamen (de waterbodem). Als sprake is van de milieuhygiënische reden (risico's, ernst en spoedeisend) om de waterbodem te ontgraven of te baggeren wordt in de Waterwet gesproken over kwaliteitsbaggeren. De kwaliteit van de waterbodem dient getoetst te worden aan het Besluit bodemkwaliteit (zie hieronder).

Besluit bodemkwaliteit

De kwaliteit van de toe te passen grond en baggerspecie dient te worden aangetoond met een milieuhygiënische verklaring. Afhankelijk van de gemeten gehalten kan de toe te passen grond en baggerspecie worden ingedeeld in verschillende kwaliteitsklassen. Voor toepassing op of in de bodem kan de toe te passen grond of baggerspecie worden ingedeeld in de kwaliteitsklassen achtergrondwaarden (AW2000), klasse wonen, klasse industrie en niet toepasbaar. Indien sprake is van toepassing van de grond of baggerspecie in het oppervlaktewater kan de toe te passen grond of baggerspecie worden ingedeeld in de kwaliteitsklassen achtergrondwaarden (AW2000), klasse A, klasse B en niet toepasbaar.

Toepassing grond of baggerspecie op landbodem

Als geen gebiedsspecifiek beleid is vastgesteld, is het generieke toetsingskader van toepassing voor toepassingen van grond of baggerspecie op de bodem. In het generieke toetsingskader wordt voor het toepassen van een partij grond of baggerspecie op de landbodem getoetst aan de bodemkwaliteitsklasse van de ontvangende bodem en de bodemfunctieklasse van de ontvangende bodem. De kwaliteitsklasse van de toe te passen partij grond of baggerspecie dient te voldoen aan de strengste norm. Indien geen bodemfunctieklasse is vastgesteld in een bodemfunctieklassenkaart dan dient de toe te passen grond of baggerspecie altijd te voldoen aan de achtergrondwaarden (AW2000). Grond of baggerspecie waarvan de kwaliteitsklasse voldoet aan de achtergrondwaarden mag altijd worden toegepast.

Voor grootschalige toepassing (minimaal 5.000 m³) van grond zijn nadere beleidsregels opgesteld, zoals het aanbrengen van een leeflaag en de minimale toepassingshoogte van 2 meter. In grootschalige toepassingen mag grond en baggerspecie worden toegepast die de emissiewaarden voor grootschalige toepassingen en de maximale waarden industrie (grond) of de interventiewaarden voor waterbodems (baggerspecie) niet overschrijden.

Toepassing grond of baggerspecie in oppervlaktewater

Als geen gebiedsspecifiek beleid is vastgesteld is het generieke toetsingskader van toepassing voor toepassingen van grond of baggerspecie in het oppervlaktewater. Bij toepassing van grond of baggerspecie in het oppervlaktewater vindt toetsing aan de ontvangende waterbodemplaat. De waterbodemplaat is onderverdeeld in klasse A en B. In het generieke kader dient de kwaliteitsklasse van de toe te passen grond of baggerspecie gelijk te zijn of van een betere kwaliteitsklasse dan de ontvangende waterbodemplaat. Grond of baggerspecie waarvan de kwaliteitsklasse voldoet aan de achtergrondwaarden mag altijd worden toegepast. Grond en baggerspecie mogen respectievelijk de maximale waarden industrie en de interventiewaarden voor waterbodemplaat niet overschrijden.

Voor het verspreiden van baggerspecie wordt niet getoetst aan de ontvangende (water)bodemkwaliteit. Hiervoor gelden maximale waarden voor verspreiden.

Gemeentewet

Op grond van de Gemeentewet is de burgemeester verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid. De aanwezigheid van explosieven kan de openbare orde en veiligheid in gevaar brengen, daarom dienen deze bij uitvoering van werkzaamheden inzichtelijk te zijn.

Arbobesluit

Conform het Arbobesluit (artikel 4.10) dienen bedrijven die Conventionele Explosieven opsporen per 1 juli 2012 in het bezit te zijn van een certificaat op grond van het werkveldspecifieke Certificatieschema Opsporen Conventionele Explosieven (WSCS-OCE).

2.2 Beleidskader

Milieuverordening (2008, vastgesteld door provincie Noord-Holland)

- de milieuverordening bevat op het nationale beleid aanvullende regels met betrekking tot waterwin-, grondwaterbeschermings- en bodembeschermingsgebieden (aardkundige waarden, zie ook achtergrondrapport Landschap en cultuurhistorie);
- de milieuverordening bevat eisen die gesteld worden aan saneringsplannen.

Milieubeleidsplan 2015-2018 (vastgesteld door provincie Noord-Holland)

- het bodembeleid van de provincie voor de jaren 2015-2018 richt zich naast de wettelijke taken (beschermen, beheren en saneren van bodems) op het vormgeven van het nieuwe bodemconvenant 2016-2020 en de implementatie daarvan in Noord-Holland;
- aardkundige waarden beschermen is één van de doelstellingen;
- bodeminformatie krijgt een belangrijke rol in ruimtelijke plannen (structuurvisie en gemeentelijke bestemmingsplannen).

3 Toetsing aan kaders bodem

3.1 Invloed van de Prins Hendrikzanddijk

Voor het thema bodem ontstaan alleen effecten wanneer grondverzet (vergraving) plaatsvindt. Bij de realisatie van de Prins Hendrikzanddijk gaat het voornamelijk om het aanbrengen van zand.

3.2 Toetsing aan wettelijk kader

Waterwet

Conform de Waterwet wordt de kwaliteit van de waterbodem getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit, zie onderstaand.

Besluit bodemkwaliteit

De kwaliteit van het aan te brengen zand of grond moet voldoen aan de normen van het Besluit bodemkwaliteit voor toepassing in zout oppervlaktewater (zie Besluit bodemkwaliteit en bijbehorende regeling, 2007). In het generieke kader van het Besluit bodemkwaliteit mag schone baggerspecie (die voldoet aan de Generieke Maximale Waarden voor verspreiding in oppervlaktewater) altijd worden verspreid, ongeacht de kwaliteit van de ontvangende waterbodem. Klasse A of B mag alleen worden toegepast, als aangetoond is dat de ontvangende waterbodem van dezelfde of slechtere kwaliteit is. Daarmee wordt geborgd dat de kwaliteit van de waterbodem niet verslechterd door de ingrepen.

Gemeentewet

Om in beeld te brengen of bij de werkzaamheden risico's zijn op het aantreffen van explosieven is een historisch vooronderzoek naar niet-gesprongen explosieven uitgevoerd. Het plangebied van de Prins Hendrikzanddijk is onverdacht voor de aanwezigheid van explosieven (zie T&A, 2013). In het plangebied zijn aanvullende maatregelen niet aan de orde.

Arbobesluit

Het bedrijf dat het historisch vooronderzoek naar niet-gesprongen explosieven heeft uitgevoerd is in het bezit van een certificaat op grond van het werkveldspecifieke Certificatieschema Opsporen Conventionele Explosieven (WSCS-OCE).

3.3 Toetsing aan beleidskader

Milieuverordening

In het plangebied is geen sprake van waterwin-, grondwaterbeschermings- en bodembeschermingsgebieden ter plaatse van de geplande ingrepen.

Milieubeleidsplan

In het plangebied zijn geen aardkundige waarden ter plaatse van de geplande ingrepen. De overige aspecten (gerelateerd aan bodemsanering in het kader van de Wet bodembescherming) zijn niet van toepassing, aangezien de geplande ingrepen buitendijks plaatsvinden.

3.4 Conclusies

Voor het thema bodem en kan op basis van de beschikbare informatie gesteld worden dat de realisatie van de Prins Hendrikzanddijk voldoet aan de wettelijke, regionale en lokale kaders. De uitvoering van het werk leidt niet tot grote nadelige gevolgen die op dit moment niet beheersbaar zijn.

Voor de aannemer is het van belang om rekening te houden, dat het aan te brengen zand of grond moet voldoen aan onder andere het Besluit bodemkwaliteit en Besluit lozen buiten inrichtingen voor toepassing in zout oppervlaktewater.

Deel B - Landschap, cultuurhistorie en archeologie

4 Toelichting toetsingkaders landschap, cultuurhistorie en archeologie

4.1 Wettelijk kader

Erfgoedwet

Door ondertekening van het Verdrag van Malta heeft Nederland zich verplicht om bij de planvorming rekening te houden met archeologische waarden in een gebied. Uitgangspunt daarbij is behoud van archeologische waarden "in situ". Door middel van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg is de Erfgoedwet (voorheen: Monumentenwet) aangepast op het Verdrag. De wet legt beperkingen op ten aanzien van grondgebruik. Bij aantasting van archeologische waarden geldt het uitgangspunt dat de verstoorder betaalt.

De Erfgoedwet regelt ook de bescherming van onroerende monumenten en stads- en dorpsgezichten. Deze monumenten betreffen onder meer gebouwen en archeologische monumenten, zowel onder als boven water. Voor het wijzigen, verstoren, afbreken of verplaatsen van een beschermd monument is een vergunning nodig.

Besluit ruimtelijke ordening

In het Besluit ruimtelijke ordening is opgenomen dat gemeenten bij het maken van bestemmingsplannen rekening moeten houden met cultuurhistorische (inclusief archeologische) waarden. Dat kan natuurlijk alleen maar als de gemeente ter voorbereiding op het bestemmingsplan deze waarden ook inventariseert en analyseert.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) heeft de Rijksoverheid de nationale belangen gedefinieerd waarvoor het Rijk verantwoordelijkheid draagt. Een aantal van deze nationale belangen wordt juridisch geborgd via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), dat in december 2011 in werking is getreden. In het Barro wordt de Waddenzee en het Waddengebied benoemd als gebied van Nationaal belang. Als landschappelijke kwaliteiten van de Waddenzee worden aangemerkt de rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis. Als cultuurhistorische kwaliteiten van de Waddenzee worden aangemerkt:

- de in de bodem aanwezige archeologische waarden, en;
- de overige voor het gebied kenmerkende cultuurhistorische structuren en elementen, bestaande uit:
 - historische scheepswrakken;
 - verdronken en onderslibde nederzettingen en ontginningsporen, waaronder de dam Ameland-Holwerd;
 - zeewaterkeringen en de daaraan verbonden historische sluisen, waaronder het ensemble Afsluitwaterkering;
 - landaanwinningswerken;
 - systeem van stuifwaterkeringen;
 - systeem van historische vaar- en uitwateringsgeulen, en
 - kapen.

Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op de Waddenzee maakt ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan geen nieuw gebruik of nieuwe bebouwing dan wel wijziging van bestaand gebruik of bestaande bebouwing mogelijk die significante negatieve gevolgen kan hebben

voor de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten¹. Als gebruik of bebouwing met significante negatieve gevolgen wordt in ieder geval aangemerkt gebruik dat of bebouwing die de landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten aantast of bedreigt. Effecten worden toegestaan indien:

- sprake is van zwaarwegende redenen van groot openbaar belang, waaronder worden begrepen redenen van sociale of economische aard, argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of bereikbaarheid of sprake is van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Naar verwachting valt waterveiligheid hier ook onder;
- geen reële alternatieven voor handen zijn voor de noodzakelijk geachte activiteiten, en;
- de optredende schade of andere negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt.

Landschapsverordening Noord-Holland

De provincie wil karakteristieke landschappen buiten de bebouwde kom beschermen tegen ontsierende opschriften, afbeeldingen en woonschepen. Daarom is een landschapsverordening opgesteld. Voor "het aanbrengen of doen aanbrengen van opschriften, aankondigingen, afbeeldingen, reclameobjecten of constructies, in welke vorm ook" is een omgevingsvergunning noodzakelijk. Voor uitingen waar het landschap geen schade van ondervindt, wordt een vergunning verleend. Voor een aantal uitingen, zoals verkeersborden en tijdelijke aanduidingen voor werkzaamheden, is geen vergunning nodig.

Maatregelen en objecten ten behoeve van onder meer recreatie, zoals informatiepanelen, vallen onder deze verordening.

Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie

Buiten regels met betrekking tot primaire waterkeringen en Natuurnetwerk Nederland geldt dat in de toelichting van een bestemmingsplan wordt aangegeven in hoeverre rekening is gehouden met de in het gebied voorkomende bijzondere aardkundige waarden. Bescherming van aardkundige monumenten is geregeld in de provinciale Milieuverordening. Tevens voorziet de provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie in een binnen- en buitenwaterkerings vrijwaringszone langs primaire waterkeringen met beperkingen voor ontwikkelingen die de waterstaatkundige functie ervan negatief kunnen beïnvloeden.

Provinciale Milieuverordening

Langs de Waddenzeedijk Texel liggen bodembeschermingsgebieden (op grond van aardkundige waarden). Het plangebied ligt niet in een dergelijk beschermingsgebied, daarom wordt verder niet getoetst aan deze verordening.

4.2 Beleidskader

Nota Belvédère

De Nota Belvédère is niet meer vigerend, maar het beleid is nu geïmplementeerd in onder meer de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Het beleid geeft aan dat cultuurhistorie benut dient te worden als inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen. Het credo is: "Behoud door ontwikkeling". Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen aangewend moeten worden om de cultuurhistorische identiteit van een gebied te behouden en te versterken.

¹ Barro, Titel 2.5. Waddenzee en waddengebied.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Eén van de hoofddoelen in de structuurvisie is het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden blijven. Het Rijk is verantwoordelijk voor cultureel en UNESCO Werelderfgoed, kenmerkende stads- en dorpsgezichten, rijksmonumenten en het maritieme erfgoed. Het beleid ten aanzien van landschap ligt bij de provincies. Ruimtelijke opgaven van nationaal belang in de regio Noordwest-Nederland nabij plangebied: Versterking van de primaire waterkeringen (hoogwaterbeschermingsprogramma), het behouden van het kustfundament en het samen met decentrale overheden uitvoeren van de gebiedsgerichte deelprogramma's Kust, IJsselmeergebied en Waddengebied van het Deltaprogramma. De Waddenzee is door UNESCO aangewezen als natuurlijk werelderfgoedgebied. De hoofddoelstelling is de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied.

PKB 3^e Nota Waddenzee

De 3^e Nota Waddenzee geeft aan dat een aantal landschappelijke waarden behouden en beschermd dienen te worden: rust, weidsheid, open horizon, natuurlijkheid en duisternis.

Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland

Deze beleidsnota is voor de provincie het beoordelingskader voor ruimtelijke plannen. Ontwikkelingen moeten zodanig ontworpen zijn dat de kernkwaliteiten van het landschap en de dorpsstructuren behouden of versterkt worden. De nota geeft aan dat het pleistocene deel van Texel één van de prioritaire provinciale aandachtsgebieden is. Het doel is behoud, versterking en ontwikkeling van karakteristieken per landschapstype. Voor de Waddenzee worden de volgende kwaliteiten voor behoud en versterking benoemd:

Behouden

- grootschalig open water van internationaal belang;
- tegengaan van grootschalige inpolderingen;
- rust en openheid;
- het scheepswrakkenkerkhof in de westelijke Waddenzee;
- alle voorbeelden van kustverdediging zoals die dit gebied aanwezig zijn (De Schans, Texel).

Versterken

- schorren kunnen worden vergroot.

Nota "Door mensen gemaakt, Cultuurhistorische Waarden in Noord-Holland"

Deze nota bevat een inventarisatie van de cultuurhistorische waarden van Noord-Holland. Dit document dient, naast de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie, als basis voor het beschrijven van monumenten en andere cultuurhistorische waarden in het plangebied ten behoeve van MER en ontwerp.

Leidraad landschap en cultuurhistorie

De leidraad wordt door de provincie gebruikt bij ontheffingsaanvragen op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie bij ruimtelijke ontwikkelingen buiten het Bestaand Bebouwd Gebied. De provinciale visie op ruimtelijke kwaliteit en de kernkwaliteiten van de verschillende landschappen en dorpen van Noord-Holland zijn vastgelegd in de leidraad. De leidraad is een uitwerking van het eerder beschreven beleidskader Landschap en Cultuurhistorie.

Het bevat geen nieuwe uitgangspunten of kwaliteiten, met uitzondering van de begrippen "openheid" en "dorps-DNA". Verder zijn de aardkundige waarden toegevoegd aan de leidraad.

Natuur & landschapsbeleidsplan Texel

Het doel van dit plan is de aantrekkelijke en natuurlijke diversiteit van het eiland behouden en waar mogelijk versterken. Relevante aandachtspunten zijn daarbij onder andere:

- behoud openheid van het landschap;
- behoud microreliëf;
- behoud schapenteelt;
- behoud kleinschalige verkaveling oude land;
- natuurontwikkeling aansluitend bij Texels landschap;
- behoud karakteristieke uitstraling dorpsranden;
- ondersteuning particuliere initiatieven tot uitbreiding wandelpadennetwerk.

Archeologisch beleidsplan Texel

De Archeologische Beleidsadvieskaart Texel² is onderdeel van het gemeentelijke project Ruimte voor Ontwikkeling. De Archeologische Beleidsadvieskaart Texel bestaat uit drie hoofdelementen:

- de Archeologische Beleidsadvieskaart;
- een catalogus van archeologische waarnemingen, vindplaatsen, monumenten en scheepswrakken;
- een toelichtende rapportage met bestemmingsvoorschriften.

Voor de diverse archeologische waarden en verwachtingen zijn voorschriften gegeven.

² De toelichting op dit beleidsplan wordt momenteel herzien. Wijzigingen in dat plan hebben naar alle waarschijnlijkheid geen gevolgen voor aanpak van vervolgonderzoek, aangezien de reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken voldoende onderbouwing bieden voor te nemen vervolgstappen.

5 Toetsing aan kaders landschap, cultuurhistorie en archeologie

5.1 Invloed van de versterking

In dit hoofdstuk worden de effecten op landschap en cultuurhistorie, waaronder archeologie, aan de in hoofdstuk 4 beschreven kaders getoetst. Effecten op landschap door de Prins Hendrikzanddijk worden met name veroorzaakt door het toevoegen van een veiligheidsduin, strandhaak, strand en luwe zone.

Effecten op cultuurhistorie, waaronder archeologie, worden met name veroorzaakt door de volgende maatregelen:

- verstoren van een niet eerdere geroerde bodem, waardoor mogelijk intacte archeologische waarden worden verstoord;
- aanbrengen van een veiligheidsduin, strandhaak, strand en luwe zone.

5.2 Toetsing aan wettelijk kader

Erfgoedwet - archeologie

In de voorliggende fase is zowel archeologisch bureauonderzoek als archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd (zie Vestigia 2009, 2010 en 2012). Tevens is een opwateronderzoek³ uitgevoerd in het plangebied van de Prins Hendrikzanddijk (zie Periplus, 2013). Uit dat onderzoek is gebleken dat in het plangebied van de Prins Hendrikzanddijk geen rekening hoeft te worden gehouden met archeologische waarden onder water.

Erfgoedwet - gebouwen

De Prins Hendrikzanddijk heeft geen effect op monumenten(complexen).

Besluit ruimtelijke ordening

In het kader van de planvorming is onderzoek gedaan naar aanwezige cultuurhistorische waarden in en nabij het plangebied. Tevens heeft in het ontwerpproces een belangenafweging plaats gevonden over deze waarden. Daarmee is voldaan aan dit besluit.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Onderzoek is uitgevoerd naar cultuurhistorische waarden van het Waddenzeegebied, waaronder scheepswrakken, zeewaterkeringen en kapen. Uit het uitgevoerde archeologische onderzoek (Periplus, 2013) blijkt, dat geen antropogene objecten van archeologische waarde aanwezig zijn, en dat eventuele resten van historische zeewaterkeringen onder de huidige waterbodem liggen en niet door de realisatie van de Prins Hendrikzanddijk wordt beïnvloed.

Het aan te leggen veiligheidsduin wordt nabij en tegen de bestaande dijk aangelegd. Tevens is het veiligheidsduin met betrekking tot hoogte vergelijkbaar met de huidige waterkering. Van een significant negatieve aantasting van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden (met name: weidsheid en open horizon) is geen sprake.

³ Opwateronderzoek is het eerste onderzoek dat plaats vindt binnen de verkennende fase van archeologisch onderzoek voor waterbodems. Voor landbodems is dat het verkennende booronderzoek.

Voor de ontwikkeling van de Prins Hendrikzanddijk zijn uitgangspunten voor de landschappelijke inpassing geformuleerd. De uitgangspunten zijn opgesteld in overleg met gemeente Texel en provincie Noord-Holland. De uitgangspunten zien toe op de volgende aspecten:

- herkenbaarheid: de herkenbaarheid van de Prins Hendrikdijk versus het veiligheidsduin;
- hoogte: de hoogte van het veiligheidsduin, in relatie tot de zichtbaarheid vanuit het achterland en natuurlijke uitstraling;
- uitzicht: vormgeving en situering uitzichtpunten;
- toegankelijkheid: ontsluiting in de vorm van fiets- en wandelpad;
- betreding: voorzieningen ter voorkoming van ongewenste betreding;
- overgangen: vormgeving van de aansluitconstructies van het veiligheidsduin naar sectie 8 en 10.

Landschapsverordening Noord-Holland

De voorgenomen aanleg van het duin en schorren wordt niet onmogelijk gemaakt door de Landschapsverordening. Wel dient een vergunning aangevraagd te worden voor uitingen en constructies, zoals informatiepanelen en uitzichtpunten. Aangezien voldoende mogelijkheden zijn voor plaatsing daarvan, waarbij landschappelijke belangen niet worden geschaad, wordt naar verwachting deze vergunning verleend. Daarbij zijn voor de ontwikkeling van de Prins Hendrikzanddijk inrichtingsprincipes opgesteld hierboven benoemd.

Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie

Van aantasting van aardkundige waarden in het plangebied geen sprake. Tevens is geen sprake van ontwikkelingen die de waterstaatkundige functie van de primaire waterkering (Waddenzeedijk) negatief kunnen beïnvloeden. Daarmee is voldaan aan dit besluit.

Provinciale Milieuverordening

Van de aantasting van aardkundig monument waarden in het plangebied is geen sprake. Daarmee is voldaan aan dit besluit.

5.3 Toetsing aan beleidskader

Nota Belvédère

Het pleistocene deel van Texel (de Hooge Berg) en de Westelijke Waddenzee zijn als Belvédèregebied aangewezen. De relevante drager van het gebied Westelijke Waddenzee zijn de mogelijk aanwezige scheepswrakken. De realisatie van de Prins Hendrikzanddijk heeft geen effecten op scheepswrakken, waardoor geen sprake is van strijdigheid met het gedachtengoed van de Nota Belvédère: "behoud door ontwikkeling".

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Van een effect op beschermde monumenten is geen sprake. De landschapsvisie houdt rekening met het cultuurhistorisch belang zoals in de SVIR gedefinieerd. Hiermee is aan dit besluit voldaan.

PKB 3e Nota Waddenzee

De realisatie van de Prins Hendrikzanddijk heeft geen significante invloed op de in de nota benoemde landschappelijke kwaliteiten. Het veiligheidsduin wordt namelijk grotendeels direct nabij en tegen de huidige waterkeringen aangelegd. Tevens is het veiligheidsduin met betrekking tot hoogte vergelijkbaar met de huidige waterkering.

Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland

De realisatie van de Prins Hendrikzanddijk heeft geen significante invloed op de in het beleidskader benoemde landschappelijke kwaliteiten. Het veiligheidsduin wordt namelijk grotendeels direct nabij en tegen de huidige dijk aangelegd. Tevens is het veiligheidsduin met betrekking tot hoogte vergelijkbaar met de huidige dijk.

Nota "Door mensen gemaakt, Cultuurhistorische Waarden in Noord-Holland"

Door cultuurhistorische waarden te inventariseren, mee te laten wegen in het ontwerpproces en op te nemen in de landschapsvisie voor de versterking van de Waddenzeedijk, wordt voldaan aan dit toetsingskader.

Leidraad landschap en cultuurhistorie

Door cultuurhistorische waarden te inventariseren en mee te laten wegen in het ontwerpproces, wordt voldaan aan dit toetsingskader.

Natuur & landschapsbeleidsplan Texel

De realisatie van de Prins Hendrikzanddijk tast de kleinschalige verkaveling van het oude land niet aan. Aan dit beleidsplan zijn verder geen voorwaarden of ontheffingen verbonden.

Archeologisch beleidsplan Texel

Op basis van veldonderzoek (Periplus, 2013) is geconcludeerd dat eventuele archeologische en/of cultuurhistorische sporen onder de huidige waterbodem liggen en niet worden bedreigd door de voorgenomen ingreep. Daarmee is voldaan aan dit besluit.

5.4 Conclusie

Voor het thema landschap en cultuurhistorie kan op basis van de beschikbare informatie gesteld worden dat de realisatie van de Prins Hendrikzanddijk voldoet aan de wettelijke, landelijke, regionale en lokale kaders. De uitvoering van het werk leidt niet tot grote nadelige gevolgen die op dit moment niet beheersbaar zijn.

Voor de aannemer is geen noodzaak tot archeologisch vervolgonderzoek. In alle gevallen blijft de archeologische meldingsplicht van kracht (artikel 4.4. Erfgoedwet), dus ook wanneer gebieden zijn vrijgegeven naar aanleiding van archeologisch onderzoek. Dit houdt in dat wanneer bij graafwerkzaamheden vondsten worden aangetroffen waarvan de vinder redelijkerwijs moet kunnen weten dat het archeologie betreft, dit gemeld moet worden bij het bevoegd gezag. Naast de meldingsplicht is de vinder verplicht om het gevonden object zes maanden lang ter beschikking te houden of te stellen voor wetenschappelijk onderzoek.

6 Literatuurlijst

1. Witteveen+Bos, 2009, Rapportage verkennend bodem- en waterbodemonderzoek Waddenzeedijk Texel, referentie: EDM70-1/posm/050, d.d. 10 december 2009.
2. Witteveen+Bos, 2013, Waddenzeedijk Texel aanvullend bodem en waterbodemonderzoek, versie: definitief 02, referentie: EDM 70-14-130/15-016.177 d.d. 5 oktober 2015.
3. KOAC-NPC, 2009, Kwaliteitsbeoordeling Verharding Waddenzeedijk Texel, projectnummer e0901787-2, augustus 2009.
4. KOAC-NPC, 2013, Milieuhygiënisch asfaltonderzoek Texel, projectnummer: e120241001, status: definitief, februari 2013.
5. T&A Survey, 2013, Historisch vooronderzoek naar de aanwezigheid van conventionele explosieven ter plaatse van de Waddenzeedijk te Texel, projectnummer: 0712GPR3023, 25 februari 2013.
6. Aptroot, Dr. A., 2012, Bijzondere korstmossen op de havendammen van Oudeschild (Texel).
7. Periplus, 2013. Waddenzee, Prins Hendrikdijk Texel. Inventariserend veldonderzoek (opwaterfase).
8. Veenstra, A., 2009, Landschapsvisie Waddenzeedijk Texel.
9. Vestigia, 2009, Archeologische en cultuurhistorische waardering van 9 waterkeringstukken op Texel in het kader van het opstellen van het MER voor de Waterkeringversterking van de Waddenzeedijk.
10. Vestigia, 2010, Waterkeringversterking Waddenzeedijk op het eiland Texel, gemeente Texel, Een inventariserend veldonderzoek door middel van Boringen.
11. Vestigia, 2012, Waterkeringversterking Texel, gemeente Texel, Ruimtelijk advies op basis van aanvullend archeologisch bureauonderzoek voor twee secties en aanvullend inventariserend veldonderzoek voor vier waterkeringstukken.
12. Witteveen+Bos (2016), PHZD geohydrologische effectstudie, referentie EDM70-19-103/16-016.575, versie 5 oktober 2016.
13. Besluit van 22 november 2007, houdende regels betreffende de kwaliteit van de bodem (Besluit bodemkwaliteit), staatsblad 2007, nr. 469.
14. Regeling van 13 december 2007, nr. DJZ2007124397, houdende regels voor de uitvoering van de kwaliteit van de bodem (Regeling bodemkwaliteit), Staatscourant 20 december 2007, nr. 247.